Byavandring i Stenbyn 2005

Stenbyn

Hemmanet Stenbyn har gamla anor redan 1564 nämns det som skattehemman ½ mantal.
Namnet kommer av de stora flyttstensblocken så kallade Jättekast, som ligger bland bebyggelsen. Sägnen berättar att jättarna Ram i Ramberga och Knip i Kniphöjda hade blivit osams och börjat kasta sten på varandra. Ingen av dem orkade kasta stenarna längre än halvvägs, så de hamnade i Stenbyn.
Stenbyn var till ytan det största hemmanet i dessa bygder. Råtakan hörde till Stenbyn till 1671 då det blev ett eget hemman. Innan Elofsbyn blev eget hemman upptogs också det tillsammans med Stenbyn några år i slutet på 1500-talet.
Kvarn och Såg har funnits på ägorna.
Från slutet på 1800-talet och fram till 1968 har det funnits affärer, med undantag för några år i början på 1900-talet.
Skogmarkens elektriska förening bildades 1918 och kraftverket byggdes vid Stenbyns kvarn och fortlevde till 1941, då den uppgick i en annan el. förening.
Telefonväxel upprättades 1928 under namn Lönnskogs växelstation, den automatiserades 1962.
Skjutbana fanns redan på 1890-talet och är fortfarande i bruk för G. F. Lönnskogs skytteförening.
År 1931 byggde Logen Alprosen ett ordenshus, som 1948 såldes till folketshusföreningen. I källarvåningen har Lönnskogs Vävkollektiv sedan 1988 sin vävstuga.
Stenbyn var ändstation för Lönnskogsbussen, den tid den var i trafik.
Stenbyns Vatten- och Avloppsförening bildades i slutet på 1940-talet, den gav hela byn vatten ur en djupborrad brunn, 1961 borrades ytterligare en brunn som anslöts till samma vattenledningsnät.
Under 1940-talet fanns en silverrävsfarm på Norra Lillhagen.
På Södra Lillhagen invigdes 1997 ett välbesökt skogsmuseum.

Skogsarbete i kombination med jordbruk var de huvudsakliga inkomstkällorna. När skogsbruket undan för undan rationaliserades försvann många arbetstillfällen och de yngre sökte sig från bygden.
Någon form av jordbruk drivs inte idag. Åkrarna är här, som i de andra närliggande hemmanen, delvis igenväxta med träd och buskar. Genom fårbete hålls en del ägor öppna.
Av de 42 kända boställena som funnits, finns inte många kvar nu. Husgrunderna efter de som är borta, har av Långseruds Hembygdsförening försetts med skyltar.

Befolkningsantalet har växlat. I de äldsta mantalslängderna var endast de i arbetsför ålder (15-60 år) upptagna.

1630	2	familjer	2	män	2	kvinnor	4 personer
1680	2	”	1	”	2	”	3 ”
1730	8	”	11	”	13	”	24 ”
1780	8	”	25	”	22	”	47 ”
1830	12	”	31	”	28	”	59 ”
1880	25	”	47	”	60	”	107 ”
1930	12	”	25	”	21	”	46 ”
1980	10	”	8	”	10	”	18 ”
2005	6	”	6	”	8	”	14 ”

Folkets Hus

Ordenshuset byggdes omkring 1931 av Logen Alprosen. Byggmästare var Axel och Helmer Berg. År 1948 såldes det till folketshusföreningen. Från omkring 1944 och till i början på 1960-talet visades bio på söndagskvällarna.

Bostadslägenheten på två rum och kök hyrdes ut.
Reparation och ombyggnad gjordes och återinvigning skedde 1982.
Lönnskogs vävkollektiv bildades 1988 och fick sin vävstuga i källarvåningen, som gjorts i ordning under scenen.
Folkets Hus är en stor tillgång för bygden, där håller föreningarna sina sammanträden. Bland andra aktiviteter kan nämnas privata fester såsom födelsedagskalas, dop, bröllop och klassträffar.
Av de årligen återkommande aktiviteterna kan nämnas sportlovsgudstjänst.
En vecka på sommaren med början första helgen i juli har Lönnskogsslöjdarna tillsammans med vävkollektivet och Folkets Hus föreningen utställning och försäljning av slöjdalster, lotteri samt servering av kaffe och våfflor. Samma förekommer på helgen före första advent.

Solbacka
Byggdes 1941 av Einar och Berta Olsson. De hade dottern Viviann. Einar arbetade som busschaufför på Lönnskogsbussen. Berta skötte skolbespisningen tillsammans med Herta Byh. Flera familjer har sedan bott där, det ägs nu av syskonen Mats Johansson och Kerstin Andersson.

Wilhelmsberg

År 1889 köpte folkskolläraren Johan Wilhelm Bergh mark och byggde där. Han var ambulerande lärare mellan skolorna i Björsbyn, Elofsbyn och Övra Lofterud. J W Bergh var också en händig snickare och blev den förste att införa träslöjd i skolorna i Långserud.

Hans yngsta dotter Tyra, gift med folkskolläraren Carl Edvinsson, var nästa bofasta familj. Carl var hela sitt yrkesverksamma liv lärare i Elofsbyns skola. Hans stora fritidsintressen var skytte och idrott. Wilhelmsberg ägs nu av hans dotterdotter Reidun och Jarl Westman som använder det som fritidshus året runt.

Björkliden
Byggdes av Henning och Herta Byh, de flyttade in där tillsammans med sonen Johnny, våren 1943.
Henning var själv byggnadssnickare och i början på 1940-talet startade han, tillsammans med sin bror Fritiof Byh, Lönnskogs Snickeri AB.
Herta var sömmerska och slöjdlärarinna vid skolan i Elofsbyn där hon också hade hand om barnbespisningen tillsammans med sin granne Berta Olsson.
Björkliden köptes 1997 av Sune och Carina Gulliksson, som bosatte sig där 1999.

Bussgaraget
Tomterna till Björkliden och bussgaraget var båda avstyckade från Wilhelmsbergs ägor. Garaget byggdes i början på 1940-talet och innehöll plats för tre större bilar eller bussar. Bland annat var Lönnskogsbussen, GDGbilen och mjölkbilen stationerade där.
Vid östra gaveln byggde Johan Pettersson garage till sin taxibil.
Garaget ägs nu av Sverker Scott från Byn i Långserud.

Lindgärdet

Det byggdes omkring 1860 av Carl Nilsson. Efter honom flyttade Alfred Pettersson dit med sin familj. Han var skomakare. Äldste sonen Johan tog över jordbruket och tillsammans med brodern Erik drev han också taxirörelse några år.

Johan hade flera kommunala uppdrag vid sidan av jordbruket och var även ombud för kristidsnämnden under andra världskriget. Åren från 1962 till 1967 var han nämndeman vid Gillbergs Härads Rätt.

År 1928 upprättades telefonväxel på Lindgärdet under namn Lönnskogs Växelstation, den var kvar till 1962 då den automatiserades.

Lindgärdet såldes av sönerna Alf, Kjell och Bernt Pettersson. Det ägs sedan 1998 av Ingemar och Ingela Dahl, som nu bor där.

Konsum

Den 15 november 1948 öppnades den nybyggda Konsumbutiken. Föreståndarna i den nya butiken var i tur och ordning John Olsson, Magnar Nygren, Sören Måål, Karl Axel Dahlskog, Ove Eriksson samt Bernt Pettersson.

Efter 1964 drevs butiken i privat regi av Gun Svennehed ett år och sedan av Bojan Johansson till i april 1968.

Ägare är nu Ingemar och Ingela Dahl.

Lillbacken

Fanns redan på storskifteskartan från 1776-79 tillsammans med Söbacken, Storstugan, Smocken och Logehålan.
Många ägare har funnits genom åren. De sista bofasta och som drev jordbruket var makarna Gustaf och Signe Andersson.
Från 1920 och fram till 1948 fanns affär i en lillstuga där.
Innan bussgaraget byggts stod Lönnskogsbussen i ett garage på Lillbacken.
Logen användes vid älgjakten som slaktbod av Stenbyns Jaktlag.
Byggnader med tomt ägs nu av Rickard Sangwill.

Söbacken
Åtskilliga ägare har växlat genom åren. På övervåningen bodde skräddaren Johannes Andersson, verksamheten övertogs av hans dotter Jenny.
I uthuslängan har älgjaktslaget gjort i ordning en slaktbod.
De sista som drev jordbruket var syskonen Karl och Anna Andersson.
Lägenheterna var sedan tidvis uthyrda, ägs nu av Hans Elvingsson.

Logehålan
Kanske är detta det boställe som finns på kartan från 1646, och där den förste namngivne personen Gulech hade sina bopålar.
På 1800-talet var både Söbacken och Logehålan i ”Lagman” Anders Olssons ägor.

Längre söderut efter vägen till Berga fanns på västra sidan av vägen tre boställen **Norra, Mellan** och **Södra Åkertorpen**. Idag finns två fritidshus vid Åkertorpen. På östra sidan låg torpet **Stenbyängen** eller **Schoserud**.

Storstugan

Första delen av 1800-talet bodde morbror till missionären Peter Fjällstedt från Fjällane i Sillerud där.

De sista bofasta som också drev jordbruket, var syskonen Gustaf Aronsson och Frida och hennes make Erland Ahlsen.
Ägare nu är Sven Ove och Inga Lill Olsson.

Mellan Storstugan och Stenbyälven låg förr ett ställe som hette **Skåka**. Stugan hade flyttats till Storstugan som lillstuga, före Laga Skiftet 1852-54.

Aronstugan
Den låg strax väster om Storstugan och flyttades till Övre Näset i Fjäll 1905.

Norra Lillhagen
På samma gårdsplan låg **Smocken** och **Storhagen.** De två sistnämnda upphörde som egna fastigheter omkring 1855-60.
Nuvarande stuga är byggd 1915. Herman och Amalia (Malin) Johansson var de sista som brukade jorden. Herman var nämndeman vid Gillbergs Härads Rätt 1928 och fram till 1962, han hade också kommunala uppdrag.
Herman hade silverrävsfarm under 1940-talet tillsammans med en granne.

Ägare är Irene och Anders Eliasson, som hyr ut till Reino Hägg och Barbro Hultgren. De bor där året om.

Södra Lillhagen

Är en del av Storhagen som köptes av Anders Carlsson och som byggde där. Ägarna har växlat genom åren. Den 14 mars 1946 brann den gamla stugan ner. 1958 byggdes skogvaktarebostad och Sven Gustafson med familj flyttade in. Sven hade vid sidan av sin skogvaktar tjänst, flera uppdrag inom kyrkan och politiken. I 20 år var han kretshemvärnschef, han var också en aktiv musiker med egen orkester, ett intresse som även delades av hans hustru Eivor.
1997 invigdes ett Skogsmuseum, som blev välbesökt.
Lillhagen ägs nu av syskonen Ylva Liljhagen, Reidun Westman och Terje Hedström.

Hasselbacken
År 1935 köpte Axel Aronsson från Nedre Ekbråten inägorna till Södra Lillhagen. Där har hans barnbarnsbarn Sven Ove Olsson byggt och på hösten 2004 flyttade han dit med hustrun Inga Lill och barnen.

Halla
Den första bostaden på Halla byggdes någon gång på 1860-70-talet. Flera ägare har växlat genom åren. Stugan togs ner av Anders Lund i Berga, han byggde upp den i Grensbyn, där den var inflyttningsklar 1960.

I början på 1960-talet avstyckades tomter invid landsvägen och två villor s k Åsahus från Åmål byggdes av stiftelsen Svanskogshus. De var skogsarbetare bostäder åt Svaneholms AB och inflyttningsklara 1962.

Södra Halla

Där flyttade Sigurd och Barbro Olsson in med barnen Lars och Lena.
Det såldes efter några år och har sedan bytt ägare flera gånger.
Sedan hösten 2004 bor där Lars Erik Larsson och Maria Lindeberg Larsson från Skåne.

Norra Halla

1962 flyttade Karl och Elna Johansson in med barnen Kerstin, Ingmar och Gerd. De köpte villan då den blev till salu. Karl bor kvar där nu.

Berghem
När J. Bryntesson köpt herrgårdsbyggningen Framme i Lönnskog år 1928, fick de förra ägarna Lönne rätt att bruka den till sommarbostad i några år. När den sedan togs till skogvaktarbostad 1943, fick de i utbyte mark att bygga på vid Halla.
Carl och Ellen (f. Lönne) Johansson och Rickard och Herta (f. Lönne) Tegman ägde stugorna.
En tredje stuga fanns också, som är flyttad till Finnerud.
De två kvarvarande stugorna ägs enligt fastighetsregistret av Friedrick Weskott från Tyskland.

Den gamla körvägen till kvarnen gick in nederst i Hallebacken och förbi Stenelyckan och korsade Korvringevägen. Där i närheten stod under andra världskriget två baracker och ett stall som förläggning åt skogsarbetare.

Stentorpet
Soldattorp i Stenbyns rote. Den siste soldaten som bodde där hette Johan Andreasson Sten. Omkring 1920 flyttade den sista bofasta, Johanna Andersson, därifrån och stugan revs. Soldattorpet är byns allmänning.

Skjutbanan
I närheten av Kvarnen ligger en skjutbana, den var i bruk redan i slutet på 1800-talet och används nu av G. F. Lönnskogs skytteförening.

Kvarnen
Bostaden ligger på norra sidan av Stenbyälven. Kvarnen byggdes i början på 1860-talet av Anders Olsson, som var mjölnare. Näste mjölnare var A. G. Johannesson uppväxt på Lillbacken. Han öppnade också affär.
Där fanns även ett sågverk som ägdes av hemmansborna.
1918 byggdes ett kraftverk invid kvarnen och bygden fick elektriskt ljus. Det sköttes av mjölnaren Karl By som i betalning själv hade fritt ljus. Skogmarkens elektriska förening fortlevde till 1941, då den uppgick i Långseruds norra distributionsförening u p a.
Den äldsta platsen för styckning av älgkött vid jakten var Kvarnen.
Vid Kvarnen var den sista bofasta Karl Johansson (Halla) med familj.
Numera är det fritidsbostad och ägs av Rolf Larsson med familj.

På nordöstra sidan av sjön Björnklammen och Stenbyälven har förr funnits 14 boställen, Kvarnen medräknad.
Vid sundet mellan övre och nedre delen av sjön låg **Sundängen**, som blev delat till **Södra** och **Norra Sundängen**.
Sedan kom **Björnedalen, Tronhatten** och **Tinta**. Idag finns två fritidshus vid Tronhatten.

Vid **Änden** finns en nybyggd kolarkoja, en grillplats och ett vindskydd.
Borgen blev senare delat i två **Västra** och **Östra Borgen**. I Ö. Borgen fanns det affär i slutet på 1800-talet.
Lillstugehagen och **Bäcken** var två boställen. **Rönningen** var troligen det äldsta bostället där, det nämns 1807 i husförhörslängden. Torpet **Berget** togs upp 1828.

Bråtane

Där blev troligen byggt omkring 1857 av Johannes Olsson Dahlbom. Flera familjer har sedan bott där. År 1874 köptes det av f d soldaten Carl Carlsson By och avstyckades 1876. Torpet Berget kom då att höra till Bråtane.
Det ägs nu av Johnny och Monica Byh.